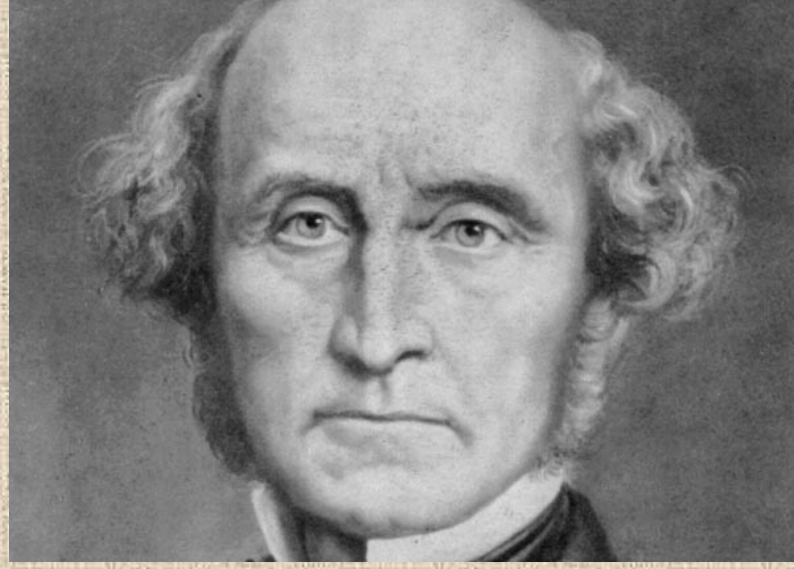

MODERN İKTİSAT BİLİMİNİN KURUCULARI

Modern iktisat biliminin önemli kurucularından olan,
John Stuart Mill

(University College, Londra-İngiltere)

"Politik İktisadın İlkeleri, Faydacılık, Özgürlük Üzerine, Bir Mantık Sistemi"
gibi çalışmalarıyla iktisat biliminin unutulmazları arasında yer almıştır.

John Stuart Mill (1806-1873)

Yaşam Öyküsü: İngiliz filozof ve politik ekonomisttir. 19.yy'ın en etkili İngilizce konuşan filozofu olarak anılmaktadır. İskoçyalı James Mill'in en büyük oğlu olan John Stuart Mill 1806'da Pentonville-Londra'da doğmuştur. James Mill, oğlu J. S. Mill'i küçük yaşta insan üstü bir eğitime tabi tutmuştur. East India Company'de şef olan babası vaktinin önemli bir kısmını Mill'in eğitime ayırmış, annesinin Mill'in üzerinde fazla bir etkisi olmamıştır. Mill otobiyografisinde, "Asla çocukluğumu yaşayamadım" demektedir. 1826'da aylar süren bir depresyona girmiş, babasının çok sıkı eğitimi nedeniyle duygu kapasitesinin zayıf kaldığına inanmıştır. 23 yaşında iken tanıştığı Harriet Taylor ile uzun süren arkadaşlığından sonra 1851 yılında evlenmiştir. Yaşamının geri kalanını Fransa'da Avignon'da geçirmiş, 1873 yılında hayatını kaybetmiştir.

Eğitim-Kariyer: Mill formel bir okula gitmemiş, üniversiteden de mezun olmamıştır. Babası James Mill ve babasının yakın arkadaşı Jeremy Bentham'ın geliştirdiği faydacılık felsefesi doğrultusunda bir eğitim almış; ustası olan babası tarafından tamamen evde eğitime tabi tutulmuştur. 3 yaşında Yunanca, 8 yaşında Latince öğrendiği, Newton'un Temel Matematik'ini okuduğunda 11 yaşında olduğu bilinmektedir. 10 yaşına kadar felsefe ve sosyal bilimler öğrenen Mill, Ricardo'yu tekrar tekrar okumuş, 14 yaşında zamanının İktisat bilimini bilen bir kimse haline gelmiştir. 1820 ve 1821 yılları arasında Fransız iktisatçı John Baptiste Say ile tanışmak için gittiği Fransa'da bir kaç ay kalmıştır. 1823'de East India Company'de memur olmuştur. Burada, 1858 yılında babası gibi ofis şefi olarak emekli oluncaya dek çeşitli kademelerde görev yapmıştır. Mill'in yaşamında babasının etkisinden başka Coleridge ve Comte gibi düşünürlerin de etkisi olmuştur.

Hobileri: Çağdaşları Mill'i "soğuk, kansız, fazla entelektüel, ahlaken kendini üstün gören ve mizahtan yoksun" biri olarak karakterize etmişlerdir. Hiç sporla uğraşmamış ve pek arkadaş edinmemiş olsa da Mill, piyano çalmaktan, botanikten ve yabancı ülkelere seyahatlerden hoşlanmaktaydı.

İktisat Bilimine Katkıları: 19. yüzyılın önemli liberal düşünürüdür. Mill'in iktisadi düşünce tarihindeki önemi, İngiliz empirizminde John Locke, George Berkeley ve David Hume, faydacılıkta Jeremy Bentham'dan etkilenmiş ve yapıtlarında bu düşüncelerin iyi bir sentezini yapmış olmasından kaynaklanmaktadır. 1848'de, yani Ricardo'nun aynı adı taşıyan yapıtından 30 yıl sonra "Principles of Political Economy"-Politik İktisadın İlkeleri adlı yapıtı yayınlanmış, İngiltere'de uzun yıllar ders kitabı olarak okutulmuştur. Malthus'un nüfus teorisini izleyerek, işçilerin nüfus artışını hızlandırmakla kendi sefaletlerini bizzat hazırladıklarını öne sürmüştür. Jeremy Bentham'ın kurduğu faydacılık akımının savunucusudur, ancak düşünceleri Bentham'dan oldukça farklıdır. Yalnızca tümdengelimsel mantıkla ilgili çalışmalar yapmayıp tümevarımsal mantığı da formüle ederek geliştirmiş olan Mill, mantıksal ilkeleri sosyal alana, siyaset ve ahlak alanına uygulamasıyla ün kazanmıştır. Ahlak alanında yararcılığı savunan Mill, hazrı ya da mutluluğu insan eylemlerinin en büyük amacı ve mutlak ölçüsü yapmış ve yararcılığında, genelin iyiliğini ve refahını temele almıştır. Mill'in bireyi esas alması, rekabet serbestisini savunması gibi düşünceleri klasik iktisadi düşüncenin devamı iken, gelir bölüşümündeki eşitsizliklere değinerek önerdiği, ücret sistemi, arazi rantları ve mirasa yönelik sosyal ıslahat programı ve cinsiyet eşitliğini konu alan çalışmaları da ha çok sosyalist düşünceye özgü bir nitelik taşımaktadır.